

Czasopismo San wychodzi w każdą
niedzielę.

Przedpłata

zamięsiowa	50 ct.	zamięsiowa	40 ct.
kwartałowa 1 str. 35 „		kwartałowa 1 str. 20 „	
półroczna 2 „ 70 „		półroczna 2 „ 40 „	
roczna 5 „ 40 „		roczna 4 „ 80 „	

Numer pojedynczy 10 ct.

Litów niefrankowanych nie przyjmuje się.

50 centów od miejsca jednego wiersza dro-
bniej drukim.
Przedpłatę miejscową z zamieszko-
waniem i ogłoszenia
przyjmuje:
Redakcja, naprzeciw Starostwa w Przemysłu
na dole
Reklipsima nie zwracają się.

czasopismo społeczno-ekonomiczne.

Przed Sejmem.

Pod tym napisem otrzymujemy od bardzo poważnej osoby następujące uwagi na ważne sprawy kraju. Choć nie we wszystkich punktach solidaryzujemy się z zapatrywaniami autora, podajemy je bez zmiany.

Chęć podniesienia kraju z materialnego upadku, ku jakiemu gwałtownie zmierza, zajmuje od pewnego już czasu ludzi dbałych o los jego. Snują się, mniej lub więcej praktyczne projekta, lecz dotąd nie zgodził się nań koryfeusz ekonomizmi na żadną myśl i rzecz sama pozostaje niezmienną. Trudno jednak mówić z tego kokomulki zarzut, potrzeby bowiem tak są różnorodne i wielostronne, tyle należy uwzględnić czynników, że nie dziw, iż nietylko żądan z projekcją nie wszedł w życie, lecz dotąd nie zgodzono się nawet w zasadzie na żądan z proponowanych środków. Chcąc bowiem zapobiec ruinie, w trzech kierunkach równocześnie działać należy. Najpewniejszą rzeczą jest konieczność uregulowania budżetu krajowego i staranie się o ulżenie ciężaru wszystkim podatującym. W tej mierze niezbędnym jest zerwanie z dotychczasowym systemem wydatkowania bez trzymania się preliminarza, koniecznym zastosowanie wydatków do dochodów, jednym słowem oszczędność na każdym kroku. Idąc bowiem tym samym trybem, jak dotąd, dojdziemy z czasem do bankructwa, tak jak każdy dojdzie doń musi, kto gospodaruje w ten sposób, iż w celu spłacania długów i procentów od nich, zaciąga nowe długi. Już tutaj napotyka się na trudności, jaką drogą obrócić w czynienie oszczędności, to jest na jakim osiągać je pole. Każde z nich ma swych

obrońców, którzy z większym lub mniejszym fervorem i skutkiem, będą walczyli przeciw ukracaniu funduszów. Pomnijmy tylko na zesłoroczne dysputy sejmowe, skoro poruszono potrzebę ograniczenia wydatków na szkoły. Tych, co stawali w obronie konieczności oszczędzania wydatków na tem polu, nazwano zaoferkami, co pragną cofnąć oświatę w Polsce wstecz, co stają w poprzek jej przyszłości. A jednak trudno zaprzeczyć temu faktowi, iż kraj łożony na szkoły więcej, niż tego stosunki i zasoby jego dozwolają. Gdyby zaproponował ktoś o oszczędności przy budowie dróg, bez wzięcia zarzucenoby mu, iż w tym środku podniesienia dobrobytu kraju przez ułatwienie komunikacji i zbytu produktów oszczędność jest najzubożniejszą rzeczą, gdyż tamuje rozwój ekonomiczny. Toż samo i w innych kierunkach, a tak prawić o konieczności zmniejszenia wydatków, wydajemy wciąż bez rachuby, — błądźmy w zaccarowaniu kole, zakreślonem przez idealistów, świeconą kredą — podniosłych teoryj. Koło to należy już raz przekroczyć bez obawy spotkania widna zaoferania, bez względu na zarzuty, które mogą być oparte na teoryjach choćby najtrafniejszych, lecz nie zastosowanych odpowiednio do okoliczności.

Zwalczanie potrzeby szkół byłoby taką nierozsądnością, iż nie obawiam się, by był ktoś tyle naiwnym i zaręczil mi, że to popelniam, bez jakiegż zatem o spotkanie się z tym zarzutem wypowiadam otwarcie moje zdanie, iż w wydatkach na szkoły winno się poczynić o oszczędności. Cóż bowiem innego osiągnemy naszymi jęhosznością, jak to, iż czyniak w jednym kierunku trochę dobrego, wyrzadzamy w innym wiele złego. Tak jest, kraj zyskuje rok rocznie wielu gruntownie, więcej może jeszcze powierzchniowo wykształconych ludzi, lecz kosztem upadku materialnego, bo podatkom podobał

nie podobna. Ci zaś ludzie opuszczający szkoły, nie stają się tak prędko siłą produkcyjną, by wydatki na nich poczynione mogły się zwrócić krajowi; — niestety młodzież ta ożywna najpewniej nawet chęciami, bliąką się długi czas, szukając nadaremnie odpowiedniego sposobu zarobkowania. W braku tego chwytą się pierwszego lepszego kawałka chleba, roniąc w ten sposób nie tylko procenta, lecz nawet część kapitału nakładowego. Wobec tego niezbędna jest reforma naszego szkolnictwa, większe zwracanie uwagi na szkoły fachowe i przemysłowe, natomiast redukcya szkół dających i humanitarne wykształcenie. Tu zatem oszczędzać należy, raz by przynieść ulżę w budźcie, drugi zaś dla tego, aby zwrócić choćby pewną część młodzieży na drogę studiów praktycznych, czemu na przeszłość stoi łatwość utrzymania się w szkołach gimnazjalnych i realnych, z powodu nadzwyczajnej ilości stypendiów istniejących dla uczniów tychże szkół. Stosunek jaki wytworzyły te stypendya można nazwać zupełnie anormalnym. Podczas gdy dawniakie czasy ludzie majątmi podawali same szkoły, ułatwiając w ten sposób kształcenie ogółu, co gdyby dziś miało miejsce, nie byłoby budżet szkoły tak obciążony, obecnie dotuje się uczniów, a ta manja stypendiów, gdyż trudno to inaczej nazwać, nie przynosi prawie żadnej korzyści krajowi.

Nie omawiam tu szczegółów tej oszczędności wydatków, powagi w dziedzinie pedagogii winny oznaczyć gdzie i w jaki sposób je zaprowadzić. Do tego zadania trzeba przystąpić z całym spokojem, jakiego ono wymaga i nie baczyć na tych idealistów, co nie zgadzają się ze zmniejszeniem funduszów przeznaczanych na szkoły będąc jako przeciwdziałanie wskazywać na kraje takie, jak Francya lub Niemcy. Nasz kraj będzie mógł wtedy dopiero

Podrój Jakóba Flinta.

Nowella amerykańska.
PODKŁAD ANielskiego

JANINE

Jezeli który żył na świecie człowiek, któremby zbywało wszelkiej odwagi i wszelkiego zamiłowania do życia, natenczas był nim bez zaprzeczenia Jakób Flint. Dlaczego tak było a nie inaczej, tego ani on sam sobie nie mógł wytłumaczyć ani kto inny; faktem jest, że tak było. Od pierwszego dnia, w którym zaczął chodzić do szkoły, twarz jego bez pewnego wyrazu, skrętna a do tego jakby trzęskonią, sprawiła, że stał się igryskim dziełniejszyś i śmieśszy kolegom, od których musiał znosić najgorźnatsze dotkanią, jakie tylko do tych ludzi dozwolonym chłopcom poddawał. Nie było tak przemiłego żartu, jak bezwzględny wyraz brutalnej płaskości, którejby na sobie nie był dostawczy. Lrodzony pod gwiazdą błędniejszą lub gasnącą, stał on się skłębienią pomrogi i smutnego uposobienia swoich rodziców, które niewinnem jego życiu nadał trwałe, niezłatne znamię.

Ale też i wspaniały dobrzy ludzie w okolicy, nie będąc przyzwyczajeni szukać w człowieku więcej niż do co ztego powierzochności dala się polować, w bojaźliwych rysach Jakóba i w jego rzebach niezgrabnych ni innego nie widzieli, jak objawy ducha prostackiego i tchorzawa. „Ty będziesz tak człowiekiem, jak Jakób Flint!” wyrzucił nie jeden farmer, wznowi niebiałemu synowi.

I doszło do tego, że i rodzice musieli cierpieć za grzechy dzieci.

Jezeli położenie Jakóba w szkole i „przed lodami” było przykrem i żalobowem, to w domu nie było przyjemniejszem. W całej okolicy wiadano, że rodzice jego nieszczęśliwie zylł z sobą. Gdy mu matka w jego latach dziecięcych umarła, ojciec jego zawsze był czowikiem skrytym i nieprzystępnym, który rzadko kiedy opuszczał swą farmę, chyba raz w rok, pierwszego kwietnia, kiedy w mieście powitowaniem miał sławidło służyć za diąg hołtopczy. Førmo jego, gęstym gajem oddzielona od gościńca leżała w sejsionowej dwiema gęsimi dolinie: koniny smutnego, starego domku, gdyż z rana zaczęły się ogrzewać, nadaremnie wyglądały za innymi sąsiednim dymem.

Za stołda na północnym pagódku stał blokhaus, nazwany przez pax murzynowy, która w ciągu czasu stała się stałem osadnikiem i niokim zespołędzieliłami farmy. Mał, nazwiskiem Harry, był podziemnikiem, przez którego Samuel Flint utrzymywał związek niezbędne do światła, który się znajdował po ta dolina. On wiódł konie do kuzni, zboże do młynka, indyki na targ, i przez jego ręce wszystko przechodziło, co farmy wywoziła i przywoziła z wyjątkiem pieniędzy, które służyła na opłatę hipoteki. Żona, która się zwała Sally, rzadziła gospodarstwem; było to zagajcie już z jego powulidatwem i przyjęto, że z dobrze zastawionego statku sarna korzystala, a troszkę mlęko nie była, którzyż zrzedłiem okiem kontrolował jej zamiatanie, sprzątanie i ścielenie łoża. Zegrodła sama przedstawiała widok siedzący na pół opuszczonej, co jednak bardzo się zgadzało z jej położeniem osobotniem a osobliwie dogadzało pęspennemu uposobieniu właściciela i jego nieszczęśliwemu synowi.

Jedna tylko była osoba w całej okolicy, wobec której Jakób czuł się swobodnym, jedna która nie miała zwręcają, używać jego intencja na posmiewisko, drwinę i szydzenie. Była to Mrs. Anna Pardon, dzielną i skrzętną małżonką farmera Roberta Pardon, który mieszkał o dobry kawał poniżej nad strumieniem. Jakób zaskarbił sobie jej względy przez wyświadczenie jej kilku drobniejszych uslug, zwaniejąc jak sąsiedź; były one jednakkie tak niezliczone, że ani mu na myśl nie przyszło, żeby mógł być nim się przysłużać. Nie nprzymiotem umysł, osobliwie roztopnąkofnia. Jakoż tym sposobem udało się jej pozyskać Jakóba bez wielkich i nadzwyczajnych zabiegów.

Atoli nie mało potrzeba było taktu, aby wzbudzić zaufanie w tym osamotnionym i zdziwczym młodzieńcu; takt jednak nie tylko jest wynikiem wykształcenia do waskiego, ale także i tam, gdzie niemi się przysłużyć. Nie nprzymiotem umysł, osobliwie roztopnąkofnia. Jakoż tym sposobem udało się jej pozyskać Jakóba bez wielkich i nadzwyczajnych zabiegów.

Wkrótce Robert Pardon zrobił odkrycie, że gdy był za czas zhiowów kurkuzdry lub gdy nadzwyczajnie nazywałoby były roboty w polu, Jakób okazał się pilnym i użytecznym robotnikiem; a ponieważ Jakóbo ojciec nie miał przade farmu, żałoby używać jego czasu i czasu sobie coś zarobił, ten noweli przyrzuciwał się do tego, że wieczory w soboty spędzał we farmie Pardon, początkowo aby rozłóżić i omówić pracę następnego tygodnia, później powiawał czuć pewną ulżę, gdy się choć na czas krótki usnął od życia we własnym domu.

Właśnie w tym czasie zdarzyló się, że Harry jednoj soboty z początkim słońcem przyniósł do domu od krawca wiejskiego ubiór letni, który przed miesiąc

KRONIKA.

- Wycekania... Wyciekania... Wycieknie... Wyciek... Wyciek... Wyciek...

- Okręszcie... okręszcie... okręszcie... okręszcie... okręszcie...

- Znacznie... znaczniej... znacznie... znacznie... znacznie...

- W zeszłą... zeszłą... zeszłą... zeszłą... zeszłą...

- Zjechał... zjechał... zjechał... zjechał... zjechał...

- Aragoncy... aragony... aragony... aragony... aragony...

- Uczony... uczy... uczy... uczy... uczy...

- Wycięg... wycięg... wycięg... wycięg... wycięg...

Jakob, stojący... stojący... stojący... stojący... stojący...

Wkrótce Jakob... wkrótce... wkrótce... wkrótce... wkrótce...

Straszła Anna... straszła... straszła... straszła... straszła...

Wielkie... wielkie... wielkie... wielkie... wielkie...

Młodzież... młodzież... młodzież... młodzież... młodzież...

anatomowie sztuki... sztuki... sztuki... sztuki... sztuki...

Statystyka... statystyka... statystyka... statystyka... statystyka...

Dziwoieństwo... dziwoieństwo... dziwoieństwo... dziwoieństwo... dziwoieństwo...

Z Bukowca... bukowca... bukowca... bukowca... bukowca...

Profesor Mecke... profesor... profesor... profesor... profesor...

Odpisy... odpisy... odpisy... odpisy... odpisy...

Kursy... kursy... kursy... kursy... kursy...

Jakob... stojący... stojący... stojący... stojący...

Wkrótce Jakob... wkrótce... wkrótce... wkrótce... wkrótce...

Straszła Anna... straszła... straszła... straszła... straszła...

Wielkie... wielkie... wielkie... wielkie... wielkie...

Młodzież... młodzież... młodzież... młodzież... młodzież...

pochochody... pochochody... pochochody... pochochody... pochochody...

Niedlug... niedlug... niedlug... niedlug... niedlug...

Kada... kada... kada... kada... kada...

Nawet... nawet... nawet... nawet... nawet...

Zgineło... zgineło... zgineło... zgineło... zgineło...

Paż... paż... paż... paż... paż...

Ławki... ławki... ławki... ławki... ławki...

Kursy... kursy... kursy... kursy... kursy...

Table with 2 columns: Item and Price. Items include 'Złoty', 'Kasno', 'Kredyowy', 'Londyn', 'Renty', 'Dukat', 'Napoleond', '100 Marek', 'Rubel papirerowy'.

Jego... jego... jego... jego... jego...

Becky... becky... becky... becky... becky...

Ważne... ważne... ważne... ważne... ważne...

Do... do... do... do... do...

Tab... tab... tab... tab... tab...

